

Abonnement pour un an
200 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Novembre 1925—No 191

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبوتمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذیسی ہ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :
جفال اوغلندہ « اجتهاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۱۹۱ - ۱ تشر ثانی ۱۹۲۵

گفتم به عروس دهر کاین توجیست
گفتا دل خرم تو کاین منست
ترجمه سی :

ایچمک وشن اولق بکا بر آییندر .
دیندن وکفردن اوزاق اولق دیندر .
«مهرک نه؟» دیمشدم شو عروس دهره؛
«مهرم؛ دیدی، شن، شاطر اولان قلبکدر.»

صیاد ازل که دانه در دام نهاد
صیدی بکرفت و آدمش نام نهاد
هر نیک و بدی که میرود در عالم
او میکند و بهانه برعام نهاد
ترجمه سی :

«صیاد ازل» دامنه طاقش بریم،
برآو طوتارق اسمنی قویمش «آدم»..
عالمه یابان کندیدی هرنیک و بدی؛
هپ صوچولوز؛ صوگرا.. ناصیل شی بیلم!..
مورده لی زاده رفت احمد

ازمیر

Les halos qui neigent.

L'AIR démoniaque et sibyllin
Des aspects opprime la mémoire;
Les doigts chéris estompent la moire
Renaissance du ciel orphelin.

Les huies et les rasades peuvent
Me verser tout leur sang pétillant,
Couleur de cornaline, aux yeux lents,
Où les rêves des étoiles pleuvent;

M'abandonne point l'abandon
Inné que m'inflige l'inouie
Compassion ivre de pardon.

Les violettes et les lilas
De ma saison évanouie
Gisent au printemps, sous les verglas.

Wien, 23 Févrie 1903

Dr. AB. DJ.

آنادولودن سسلر :

«اجتهاد» ده نشر ایتدی ککتر «راهب زان مهلیه» نک
(عقل سلیم) ی صانکه ظلمت و غفلت دیارنده طلوع ایدن
یرکونش کبی کوزمزی قلماشد یراراق بزه جدا پک بویوک و قدسی

اولاماز، ینه سزمه دیرم، که کندیسنه تجاوز ایدیله سنی ایسته -
مهین براله، مخلوقلرینک تجاوزلرینی الی الابد دوام ایتدیرمه یه
راضی اولاماز؛ سزمه دیرم، که نامتنهای ایی اولان بر
الله، نه نامتنهای ظالم اولابیلیر، نه ده، محضا اونلری تعذیب
ایتمکله متلذذ اولماق ایچون مخلوقلرینه نامتنهای بر امتداد،
نامتنهای بر عمر ویره بیلیر .

ابدیت عقوبات عقیده سنی آنحاق اک وحشیانه باربارلق
اک بیوک مفسدک، اک کور حرص تحیل ایتدیره بیلیر .
اگر کندیسنه تجاوز ده بولونوله بیله جک یا خود کندیسنه
کفر ایدیله بیله جک بر الله موجود اولسه یدی بواللهک
ضعیف مخلوقلرینی بلا فائده عقوبات ابدیه ایله تعذیب دن
متلذذ اولاجاق درجه ده فاجر بر مستبد اولدیفنی سوبله مهیه
جسارت ایده بیلن کیمسه لردن داهامعظم [کافر کفر باز]
Blasphémateur کره ارض اوزه رنده بولونمازدی .
مهلیه

دبایات عمر خیام دن منظوم ترجمه لر :

من زین دل بی خبر به جان آمده ام
وز جان ستمکش به فغان آمده ام
چون کار جهان بامن و بی من یکسان
پس من به چه کار در جهان آمده ام
ترجمه سی :

اسراره یازیق اولادی کوکلم محرم؛
آغلادتدی نیم روحی بیک دورلوستم..
مادامکه بنسزده دورمش عالم؛
دنیا به نه خلط ایتکه کلدیم بیلم!..
بردار پیاله و سبو ای دلجو

بر کرد بکرد سبزه زار و لب جو
کین چرخ بسی قدبتان مهر و
صد بار پیاله کرد و صد بار سبو
ترجمه سی :

آل جامی، صراحی بی.. شراب ایچ جانان!..
بر جای باشی بول . تازه چنلرده اوزان..
یوز کرد قدح یاپدی، صراحی دوکدی
پک چوق کوزدهک کورپه تفندن دوران..
می خوردن و شاد بودن آیین منست
فارغ بودن ز کفر و دین دین منست

اسکی یونان فلسفه سی :

ٲه پیکورک اخلاق

حظ اخلاقی ، سعادت اخلاقی

ٲه پیکورک فلسفه سیستمندہ الٰہ مهم قسمی ، اخلاق اشغال ایدہر . شا کردلینک ٲک چوغنی کندیسنه جلب ایدہن بواخلاق اولدینی گبی ، الٰہ زیادہ شہرت بولان واکثریا مناقشہ ایدیاندہ یتہ اودر .

ٲه پیکور ، فلسفہسندہ الٰہ بویوک اہیتی (اخلاق) عطف ایدیوردی . او ، دیگر علملرہ ، آننجاق اخلاق علمنک تأسسنہ لازم اولاجاق قادار دقت حصر ایتشدہر .

مادامکہ انسان کسندی باشنہ ، دیگرلردن آیری ، بر واراق دکلدہر . او حالده ؛ اودہ ؛ بوٹون دیگر انسانلر گبی ، طبیعتنک مشترک قانونلرینہ اطاعتہ مجبوردر . بوندن قورتوق ایچون گیریشدیکی تجربہلر جنتدر ؛ وھیج برشی انتاج ایتہر . بالعکس ، تمامیلہ طبیعتہ اویغون اولاراق یاشامق غایت سادہ و آچیق بر قاعدہدر . ٲه پیکور ، اخلاقده ، مسئلہینی شویله وضع ایدیور :

حیاتک غایہسی نهدر ؟

بوٹون افعللر بڑہ اییلک حاصل ایتکہ وزم ایچون فنالقدن اجتنابہ میالدر .

اولہ ایسہ ، اییلک و فنائق نهدر ؟ بو نقطہده دخی طبیعت بڑہ آچیقندن آچیغہ رھبرلک ایدیور . طبیعت بڑہ اوکرہ نیورکہ :

اییلک لذتدر ؛ فنائق الٰہدر . ہیج شہہسز ، بوندن غیری بر عقیدہ ادعا ایدہجک انسانلردہ بولونماز دکل ؛ لکن اونلرک ھہسی خطا ایدیورلر : اونلر ، یا احتراص یوزندن ضالته صاعشلر ، یاخود کبر و غرورلردن یالان سویلہ یورلر ، ربا کاراق ایدیورلر . باقایلیم برده ، انسانلردہ موجود بوگی تأثیرلرہ تابع بولونمایان حیوانلری تدقیق ایدہلم :

اونلردہ سویلہ یلن ، سسینی دیویران سادہجہ و بالکسر « طبیعت » در . حیوانلر انسانلردن داھا فضلہ طبیعتہ یاقیندر . اونلری تدقیق ایتدیکمز زمان متصل لذت ، حظ آرادقلرینی و آلندن ، آجیدن قاچدقلرینی گوروروز . دیمک اولیورکہ ، حواسہ مالک اولاق ، و آتله کمیکدن یاییلمق لذتک بر « اییلک » گبی گورونمہسنہ ، آ کلاشیلمہسنہ کافی کلور .

ٲه پیکور ، « اخلاق » ده ، « فلسفہ طبیعیہ » ده تمامیلہ تجربی در ؛ (تجربہ - Experience) دن باشقہ (سلطہ - Autorité) طائیمز ، قبول ایتہز .

حیوانلرک (غریزی - instinctif) اولاراق یاپدقلرینی انسانلر شعورلو بر صورتدہ یعنی یاپدقلری ایشک (عاتلر - Les Causes) ینی ، اسبابی ییلہرک ، طانیہرق یاییلمی در .

برشی آرادیفمز زمانلردہ اوندن مطلقار (حظ - plaisir) بکلہرز . ھر ھانکی بر شیدن قاچدیفمز زماندہ ده ، ھمہ حال ،

حقیقتلر افشا ایتدی . عصرلردنبری ملکات عقلیہ مزی انکشافدن محروم براقان ، حریت وجدانیہ و فکریہ مزی غضبایدن اوقرون و سطائی طرز تلقی و ذھنیتک حیات عمومیہ ملتدہ ایقاع ایتدیکی مادی و معنوی ضررلر میداندہدر .

عجبا مدنی بشر کتہلری یاندہ بویلہجہ کوچولہ مزہ ، حقایق علوم و فنونہ یابانجی قالیشمزہ یکانہ سائق ، بو وجدان عمومیہ کوک باغلایان باطل قناعتلر ، قاتل اعتقادلر دکلیدر ؛ اوت ، بودرہ وجدان و مفکرہ مزی دار و ایکنہلی بر چرچیوہ ایچنہ صوقان بو عقیدہ و ذھنیت ؛ سربست دوشونمک ، سربست سویلہ مک و سربست تصدیق ایتمکدن بڑی منع ایتش خرافات و منقولاتک یارآتش اولدینی مظلم بر محیط مشکوک ایچندہ پاشامہ مزی انتاج ایتشدہر .

بو حقیقت معلوم ایکن بالعکس ییز مفکرہ مزی ، وجدانلری قرون و سطانک بر بادکار سیاہ والیی اولان اعتقاد غنہہسی ایچنہ صیقیشدیر اراق اووقتک غیر متکامل انسانلرینی تمثیل ، اونلرک طرز تفکر و تأغیلرینی عیناً قبول ایتک ایستہ یورزکہ بر رجعت دو .

مادامکہ انسانلر طبیعی تکامل قانوننہ تابع اولہرق تکمل ایتکدہدر ، بوکونک محصولات فکریہ و مادیہسی یارین ایچون محتاج اصلاح و تعدیل اولاییلدیکی کبی بوکونک اجتماعی ، اخلاقی دستورلری ده یارین ایچون محتاج تدقیق اولاییلر . عصرلردن قالما شرائط اخلاقہ ، حیاتیہ و دینیہی بوکون ناصل حیاتمزہ تطبیق ایدہ بیلہرز ؟

محترم استاد ! محیطمزده چہلا قسمندن صرف نظر ؛ اولدجہ تحصیل کورمش مأمورلر ییلہ بوخائن ذھنیتک زبونیدرلر . محیطمزک بواجتماعی مرضلرینی ، افکار باطلہسندن وخائن تلقیلردن برقاچی عرض ایتش اولسہم ٲک متأثر اولہجقسکز . بوکون طبابت ھر نوع خستہلک تشخیص و تدواییسی یوللرینی آچیش اولدینی حالده محیطمز خلقتک ھان یوزدہ طقسائی « زیارت » دنیان انسان مزارندن استمداد ایتک ، اونک - کوپا - طاسملی تختہ ویشیل پردہسندن شفا بکلہمک ایلہ مشغولدرلر . رفاه حالز ، اقتصادیاتک انکشافنہ تعبیر معروفکزلہ استحصالہ ، اعمارہ ، اعمالہ مربوط بولندینی ، بونک ایسہ کوتلی برارادیہ تعلق ایدہر بر مسئله حیاتیہ اولدینی معلوم ایکن محیطمز اھالیسی حالا ظل ھادن ، سمانک مجهول خطہلردن ال آچاراق سعادت بکلہیور ، رزق دیلہ نیور .

عطالت و مسکنت دو غوران تدبیاتمزی احضار ایدن بو تلقیلر وزھری فکرلر خلقتک دماغلردن ، وجدانلردن سیلنمہدجہ دماغلری مدنیت و عرفان ایشیقلری ، وجدانلری ملی مفکورہ و ملی شعورلہ مجہز اولمادجقہ بولنردن خیر و امید بکلہمک بوش انتظاردر .

بوخائن مرضلر داھا نہ زمانہ قدر بنیۃ اجتماعی مزی کیمہجک بودردلرلہ صیلا یلن روح ؛ فیاض منبع الھامکزدن بویوک تسلی و شفا بکلہیور . اللریکزدن باکال حرمت اوپیور .

لیجہ ۲۷ ایلول تحسین